

Fornyings-, administrasjons- og
kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Dato: . 25.10.2013

Vår ref:

Deres ref: 13/1232

Arkiv nr:

HØRINGSUTTALELSE FRA DEN NORSKE KIRKES PRESTEFORENING

1. Innledning

Det vises til departementet sitt høringsnotat datert 21.05.13 om endringer i tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene . Presteforeningen har fått aksept for utsatt frist for å inngi høringssvar til den 26.10.13. Presteforeningen har gjennomført en intern høring og saken er behandlet på Presteforeningens representantskapsmøte. Presteforeningens har følgende merknader til de sentrale høringsspørsmålene som er reist i departementets høringsnotat:

2. Bør dagens tjenesteboligordning føres videre eller avvikles?

2.1 Bopliktordningen for prester

Presteforeningen mener at bopliktordningen må videreføres. Tjenesteboligordningen har en lang tradisjon og er en viktig del av presters lønns- og arbeidsvilkår. Prester har gått inn i tjenesten med en forventning om denne fordelene knyttet til bolig og har planlagt et livsløp og en yrkeskarriere ut fra denne ordningen. Retten til tjenestebolig er en viktig økonomisk del av prestenes lønnsfastsettelse og privatøkonomi.

Dersom ordningen blir opphevet, oppstår en ny situasjon. Et sentralt element i fastsettelsen av prestenes lønns- og arbeidsvilkår faller bort og partene må i så fall forhandle om hvordan dette skal kompenseres.

2.2 Beholde og rekruttere prester

Presteforeningen mener at retten til tjenestebolig virker rekrutterende både for nyansettelser og for å beholde ansatte prester. Prester er en gruppe høyt utdannet arbeidskraft som er attraktive å rekruttere også for andre arbeidsgivere enn kirkelig sektor.

Retten til tjenestebolig er viktig både i bystrøk og i utkantstrøk. Dette underbygges av Presteforeningens interne høring hvor vi mottok 72 høringssvar. For eksempel ønsker samtlige prester i Bærum å beholde sine tjenesteboliger. Holdningen fra øvrige lokallag i storbyområdene går klart i retning av at dette er et betydelig økonomisk gode for den enkelte prest. Tas ordningen bort, uten at det ytes fullgod kompensasjon, er det mye som tyder på at dette vil virke negativt for å beholde og rekruttere prester.

Bopliktordningen er viktig for rekrutteringen til den enkelte stilling.

2.3 Mobilitet

Presteforeningen mener at bopliktordningen gjør det enklere å skifte tjenestested hyppigere enn det som ellers vil være tilfelle. Bopliktordningen har en viktig funksjon blant annet ved at nyutdannede prester i etableringsfasen har hatt tilbud om stillinger med tjenestebolig. Dette har bidratt til mobilitet og har vært positivt for å besette prestestillinger.

2.4 Menighetsnær tilknytning

Presteforeningen legger i tillegg vekt på ordningens fremtid ut fra kirkens behov. I Grunnloven § 16 står det at *Den norske kirke, en evangelisk-luthersk Kirke, forbliver Norges Folkekirke*. Tjenesteboligordningen er en viktig forutsetning for å bevare en landsdekkende folkekirke med god prestedtjeneste. Dagens bopliktordning har medvirket til at presten bor i menigheten, noe svært mange prester anser som positivt. Ved fjerning av boplikten vil det over tid skje endring fra dagens situasjon. En konsekvens av oppheving av boplikten vil være at prester i storbyområdene vil pendle inn fra bopel i rimeligere strøk, mens det i utkantstrøk kan skje en sentralisering.

2.4 Skattemessige forhold

Boplikten for prester har sikret en gunstig skattemessig behandling. Dette har redusert ulempen ved ikke å eie egen bolig. Ordningen er følgelig et gode for mange prester.

2.5 Oppsummering

Presteforeningen ønsker å opprettholde tjenesteboligordning med boplikt.

3. Høringsnotatets forslag til mellomløsninger

3.1 Bør det være en nedskalering av antall boliger og et tosporet system med stillinger med og uten boplikt?

Presteforeningen ønsker ikke å fjerne boplikten.

Saken har vært gjenstand for et omfattende utredningsarbeid i Presteforeningen og en egen rapport ble utarbeidet. Denne rapporten ligger til grunn for Presteforenings behandling av boligsaken på generalforsamlingen i 2012. Generalforsamling i 2012 drøftet boligordningen og gjorde følgende vedtak:

Bopliktordningen videreføres, men i et redusert omfang. Der hvor ordningen anses å fungere rekrutterende beholdes flere tjenesteboliger enn i landet for øvrig. Det er likevel viktig at ordningen er landsdekkende.

- *Noen stillinger har boplikt*
- *Noen stillinger har ikke boplikt*

Et viktig premiss for generalforsamlingens vedtak, var at midler frigjort ved salg av tjenesteboliger ble øremerket utbedring av den gjenværende boligmassen.

Presteforeningens forslag til løsning vil ivareta kirkens og presters behov. Det vil ivareta de områdene som har svakt søkergrunnlag. I pressområder vil tilbud om bolig til noen stillinger bidra til å sikre bredde i søkergrunnlaget. Det vises for øvrig til Presteforeningens boligrapport datert oktober 2011.

3.2 Bør bispedømmerådene få fullt ut ansvaret for å bestemme om det til en stilling skal være knyttet tjenestebolig og boplikt?

Presteforeningen er av den oppfatning at boplikten er en del av prestens lønns- og arbeidsvilkår. Hvorvidt det skal være knyttet boplikt til en stilling må ligge hos arbeidsgiver og spørsmålet må gjøres til gjenstand for forhandlinger mellom arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene.

4. Bør begrunnelsen og intensjonen bak ordningen endres slik at det muliggjør pålegg om en streng boplikt knyttet til den del av Opplysningsvesenets fonds boligmasse som vurderes mest verdifull ut fra kirke- og kulturhistoriske vurderinger?

4.1 Kulturminnevern som begrunnelse for boplikt

Presteforeningen har i sin tilnærming i utgangspunktet sett på de tjenestemessige forhold. I høringen introduseres kulturminnevern som et nytt prinsipp for å begrunne en plikt til å bo i noen utvalgte boliger. Utenforliggende forhold, så som kulturminnevern, kan ikke legitimere en boplikt. Departementet synes her å ha en vikarierende argumentasjon.

For de omtrent 150 boligene som blir definert som kirke- og kulturhistoriske viktigste boliger foreslår departementet boplikt og strengere praktisering av fritaksreglene. Bopliktordningen, som er en del av presters ansettelsesforhold, kan ikke forankres i ivaretagelse av vern av kulturhistoriske boliger.

4.2 Opplysningsvesenets fonds formål

Det savnes også en drøftelse de lovmessige sidene ved bortfall eller omdefinering av tjenesteboligordningens formål. Endringen går rett i kjernen av Opplysningsvesenets fonds formålparagraf og reiser behov for en prinsipiell diskusjon av Grunnlovens § 106, også i lys av de skranker som ble satt i tomtfestedommen, jf. Høyesterettsdom av 12.05.10.

4.3 Opplysningsvesenets fonds økonomi

Presteforeningen er av den oppfatning at vinklingen i høringen tillegger Opplysningsvesenets fonds interesser betydelig større vekt enn hensynet til kirken og dens presteskap. Kirkens behov må etter vårt syn være styrende for vurderingen av spørsmålet om boplikt. I høringsnotatet legges det til grunn at kravene til avkastning fra Opplysningsvesenets fond medfører at dagens ordning ikke er bærekraftig da utgiftene overstiger inntektene. Dette henger etter vårt syn ikke nødvendigvis sammen med spørsmålet om bopliktordningen, men må ses i lys av øvrige forpliktelser som pålegges Opplysningsvesenets fond. Høringsdokumentet fremstår som inkonsekvent på dette området. Dersom fondets økonomi er av en slik karakter som beskrevet fremstår det som lite hensiktsmessig å beholde de mest kostnadskrevende presteboligene.

4.4 Opplysningsvesenets fond som tilbyder av tjenestebolig

Presteforeningen mener at boligmassen bør samles hos Opplysningsvesenets fond og at fondet bør være eneste tilbyder av tjenesteboliger. Det sikrer en bedre økonomistyring og vil være bedre utnyttelse av ressursene.

Presteforeningen ønsker ikke at menighetene skal eie boligene. Erfaringene fra Danmark tilsier at det kan oppstå vanskelige samarbeidsforhold.

5. Presteforeningens syn på de forutsetninger og tiltak, herunder mulighet for tilbud om tjenestebolig, som er skissert opp av departementet

Det er skissert opp noen mulige tiltak, men uten at dette fremstår som forpliktende. Det mangler også en kostnadsanalyse. Vi savner en føring på hvordan dette skal finansieres på kort og lang sikt. Dette gir usikkerhet rundt hvem som i fremtiden skal bære utgiftene. Presteforeningen frykter at kostnadssiden kan bli langt høyere enn hva det er grunn til å tro at departementet legger til grunn. Kostnadene ved endringene blir i realiteten veltet over på den enkelte prest i form av en vanskelig privatøkonomisk situasjon. Det er bekymringsfullt at fokuset i høringsnotatet utelukkende knyttes til arbeidsgivers interesser.

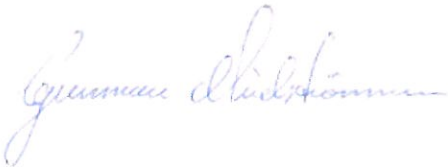
Høringsnotatet ignorerer i all hovedsak spørsmålet om økonomisk kompensasjon for arbeidstaker om ordningen opphører. De tiltakene som skisseres opp tar utgangspunkt i arbeidsgivers behov og omhandler i liten grad konsekvensene for presteskapet. Dette fremstår som uheldig og kan bidra til et høyere tvistenivå enn hva som burde være nødvendig.

6. Oppsummering

Presteforeningen ønsker å opprettholde tjenesteboligordning med boplikt. Endres bopliktordningen i samsvar med departementets forslag, kreves det forhalinger for å ivareta prestenes lønns- og arbeidsvilkår. Kirken har allerede i dag store utfordringer med å rekruttere prester nok til å kunne være en landsdekkende folkekirke. Blir departementets forslag tatt til følge er vi urolige for at det vil forsterke rekrutteringsproblemene særlig i utkant strøk og med det true hele kirkens oppdrag med å være folkekirke.

Med vennlig hilsen

DEN NORSKE KIRKES PRESTEFORENING

Gunnar Mindestrømmen
leder